

हिमसंस्कृतवार्ताः

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

himsanskritvartah
e-Sanskritnewspaper

नवा प्रेरणा नवोत्साहः

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

1

17.04.2024 बुधवासरः वि.सं. २०८० चैत्रशुक्लः नवमी बैशाख 5 प्रविष्टांशः

Website- www.himsanskritam.com Email-himsanskrit@gmail.com

■ पृष्ठ-4 ■ वर्ष-3 ■ अङ्क-176

महिला-सम्मान-योजना
पात्रमहिलाभ्यः जूनमासे
प्रदास्यन्ते ३००० रुप्यकाणि
- मुख्यमंत्री
सुखविन्दरसिंहसुकुः

अष्टम्यां मातुः
जयघोषैः
प्रतिध्वनिताः प्रदेश
स्य शक्तिपीठा

|| श्रीरामायणकथा ||

उत्तरकाण्डम्!
(अष्टादशः सर्गः)
रावणं प्रति पितामहस्य
उक्तिः वरदानं च।

जयतु श्रीरामः

प्रमुखाः वार्ताः

भारतसर्वकारस्य
श्रीलङ्कादेशाय

दशसहस्रटनप्लाण्डोः
निर्यातस्य अनुमतिः

भारतसर्वकारेण श्रीलङ्कादेशाय
दशसहस्रटनप्लाण्डोः निर्यातस्य अनुमतिः
दत्ता। तदतिरिक्तं यूएई-देशाय निर्यातार्थं
दशसहस्रटन-प्लाण्डोः अतिरिक्त-कोटा-
विमोचनस्य अनुमतिः अपि दत्ता अस्ति।
विदेशव्यापारमहानिदेशालयेन अस्मिन् विषये
अधिसूचना सूचिता अस्ति। तत्र उक्तं यत्
यूएई-देशाय पूर्वमेव मुक्तस्य
चतुर्विंशतिसहस्रचतुःशतटनपरिमितं अतिरिक्तं
दशसहस्राणि अधिकटनप्लाण्डोः निर्यातस्य
अनुमतिः दत्ता अस्ति। वाणिज्यमन्त्रालयेन
उक्तं यत् राष्ट्रियसहकारनिर्यातलिमिटेडद्वारा
प्लाण्डोः निर्यातस्य अनुमतिः दत्ता अस्ति।

भारतं विगतत्रयवित्तीयवर्षेषु
सर्वाधिकं द्रुतगत्याः

वर्धमाना अर्थव्यवस्था अस्ति -

केन्द्रीयवित्तमन्त्री निर्मलासीतारमणः

भारतीयजनतापक्षस्य वरिष्ठनेत्री
केन्द्रीयवित्तमन्त्री निर्मलासीतारमणः
उक्तवती यत् विगतत्रयवित्तीयवर्षेषु भारतं
सर्वाधिकं द्रुतगत्याः वर्धमाना अर्थव्यवस्था
अस्ति। भारतस्य अर्थव्यवस्थायाः एषा वृद्धिः
अग्रे अपि भवितुं शक्नोति। जयपुरे
उद्योगिभिः व्यापारिभिः सह वार्तालापं कुर्वन्
श्रीमती सीतारमणः अवदत् यत् आगामिनि
२५ वर्षाणि भारतस्य कृते अतीव
महत्त्वपूर्णानि भविष्यन्ति। सा अवदत् यत्
२०२३-२४ वित्तवर्षे भारतेन प्रथमत्रिमासे
अष्टप्रतिशतवृद्धिः प्राप्ता अस्ति तथा च
चतुर्थे त्रैमासिके अपि एतादृशी वृद्धिः
अपेक्षिता अस्ति।

सुभाषितम्

यथा हि पथिकः कश्चित्
छायामाश्रित्य तिष्ठति।
विश्रम्य च पुनर्गच्छेत्
तद्वद् भूतसमागमः ॥

भावार्थः- जिस प्रकार यात्रा करनेवाला
पथिक थोड़े समय वृक्ष के नीचे विश्राम
करने के बाद आगे निकल जाता है।
उसी समान अपने जीवन में अन्य मनुष्य
थोड़े समय के लिए उस वृक्ष की तरह
छांव देते हैं और फिर उनका साथ छूट
जाता है।

प्रतीकसाठे मुम्बई

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते
सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्

जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

भारतीय-जनता दलस्य
अध्यक्षस्य तमिलनाडुराज्यस्य
रामनाथपुरे भव्यमार्गप्रदर्शनम्

हिमसंस्कृतवार्ताः तमिलनाडु

भारतीय-जनता दलस्य अध्यक्षः जेपी नड्डा
मंगलवासरे तमिलनाडुराज्यस्य रामनाथपुरे
मार्गप्रदर्शनं कृतवान्। अस्मिन् काले सः
अवदत् यत् मतदातृभ्यः देशस्य विकासस्य
विषये चिन्तयित्वा अस्मिन् निर्वाचने
निर्णायकं पदानि ग्रहीतव्यानि। सः अवदत्
यत् प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी नेतृत्वे
राष्ट्रियलोकतान्त्रिकगठबन्धनसर्वकारस्य
सर्वोच्चप्राथमिकता भारतं सुदृढं कर्तुं
वर्तते। देशवासिनां सेवां कर्तुं
केन्द्रसर्वकारस्य दीर्घकालीनदृष्टिः अस्ति
इति अपि सः अवदत्। उत्तरचेन्नैनगरे प्रचारं
कुर्वन् डीएमनेता मुख्यमन्त्री च
एम.के.स्टालिन् अवदत् यत् जनाः स्वस्य
उत्तमभविष्यस्य विषये चिन्तयेयुः अतः
स्वस्य मताधिकारस्य प्रयोगः करणीयः।

संगीतकारः के. जी.
जयनस्य निधनम्

हिमसंस्कृतवार्ताः। प्रसिद्ध-संगीतकारः के.
जी. जयनस्य निधनम्। प्राप्तवार्तानुसारं
कोच्चि-नगरस्य त्रिपुणिथुरा-नगरे
जयनस्य मृत्युः अभवत्। सः ९० वर्षीयः
आसीत्। भक्तिगीतैः प्रसिद्धः जयनः
सहस्राधिकगीतानि रचितवान्, केषाञ्चन
मलयालम-तमिल-चलच्चित्रेषु
सङ्गीतनिर्देशकः अपि अस्ति। सः स्वस्य
द्विजभाता स्वर्गीयः के.जी. विजयेन सह
दक्षिणभारतीयसङ्गीतजगति जय-विजयाः
भातृत्वेन प्रसिद्धाः आसन्।
पद्मश्रीपुरस्कारेणपुरस्कृतं जयनं
केरलसंगीत-अकादमी-हरिवरासन-
पुरस्कारैः अपि सम्मानितः। अवधेयं
वर्तते यत् मलयालम-अभिनेता मनोज के
जयनः तस्य कनिष्ठः पुत्रः अस्ति।

सिविलसेवापरीक्षा २०२३ इत्यस्याः परीक्षायाः
अन्तिमपरिणामः घोषितः संघ-लोकसेवा-आयोगेन

हिमसंस्कृतवार्ताः। संघ-लोकसेवा-आयोगेन
सिविलसेवापरीक्षा २०२३ इत्यस्याः परीक्षायाः
अन्तिमपरिणामः घोषितः। अस्यां परीक्षायां
आदित्यश्रीवास्तवः प्रथमः, अनिमेशप्रधानः
द्वितीयः, दोनुरु अनन्या रेड्डी च तृतीयस्थानं
प्राप्तवन्तः। आयोगेन नियुक्त्यर्थम् आहत्य
एकसहस्राधिक-षोडश अभ्यर्थीनां नाम
अनुशंसितम् अस्ति।

भारतीय आर्थिकसेवायाः युवाधिकारिणां कर्तव्यमस्ति
यत् ते नूतनानां विचाराणां, पद्धतीनां, प्रौद्योगिक्याः च
उपयोगेन स्वस्य कार्यक्षमतां वर्धयेयुः-राष्ट्रपतिद्रौपदी मुर्मू

हिमसंस्कृतवार्ताः नवदेहली

राष्ट्रपतिद्रौपदी मुर्मू इत्यनया उक्तं यत्
प्रदत्तानां विश्लेषणेन
प्रमाणाधारितविकासकार्यक्रमानाम्
कार्यान्वयनेन च जनानां आर्थिकोत्थानस्य
त्वरितसमाधानार्थं सर्वकारस्य साहाय्यम्
अभवत्। सा अवदत् यत् भारतीय
आर्थिकसेवायाः युवाधिकारिणां
कर्तव्यमस्ति यत् ते नूतनानां विचाराणां,
पद्धतीनां, प्रौद्योगिक्याः च उपयोगेन स्वस्य
कार्यक्षमतां वर्धयेयुः। राष्ट्रपतिभवने
भारतीय आर्थिकसेवायाः
परिवीक्षाधिकारिणां समूहं सम्बोधयन् सा
अवदत् यत् आर्थिकवृद्धिः देशस्य विकासाय
महत्त्वपूर्णः भागः अस्ति।

सा युवाधिकारिभ्यः आह्वानं कृतवती यत् कार्यस्थले
निर्णयकाले देशस्य निर्धनानाम्, वञ्चितानां च हितं
मनसि सदा धारयेयुः।

पतञ्जलेः भ्रामकविज्ञापनप्रकरणस्य श्रवणं
अधुना अप्रैलमासस्य २३ दिनाङ्के भविष्यति

हिमसंस्कृतवार्ताः। सर्वोच्चन्यायालयेन मंगलवासरे योगगुरुं रामदेवं, तस्य सहचरं बालकृष्णं, पतञ्जलि
आयुर्वेदं च भ्रामकविज्ञापनप्रकरणे सार्वजनिकरूपेण क्षमायाचनां कर्तुं एकसप्ताहस्य समयः दत्तः। रामदेवः
बालकृष्णः च वादश्रवणकाले उपस्थितौ आस्ताम्, ताभ्यां स्वयमेव सर्वोच्चन्यायालये क्षमायाचनं कृतम्।
पतञ्जलेः भ्रामकविज्ञापनप्रकरणस्य श्रवणं अधुना अप्रैलमासस्य २३ दिनाङ्के भविष्यति। तस्मिन् दिने
न्यायालयेन बाबा रामदेवः पतञ्जलेः एमडी आचार्य बालकृष्णः च न्यायालये उपस्थिताः भवेयुः इति निर्देशः
दत्तः अस्ति।

महिला-सम्मान-योजना : पात्रमहिलाभ्यः जूनमासे प्रदास्यन्ते ३००० रुप्यकाणि - मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः

मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः मंगलवासरे अपराह्णे शिमलायां राज्यस्य काङ्ग्रेस-मुख्यालयस्य राजीवभवने पत्रकारसम्मेलनं सम्बोधयन् अवदत् यत् जूनमासे राज्यस्य पात्रमहिलानां महिलासम्माननिधि-अन्तर्गतं ३००० रुप्यकाणि प्रदत्तानि भविष्यन्ति। सः अवदत् यत् यदा केन्द्रसर्वकारस्य किसानसम्माननिधियोजना निर्वाचनकाले निरन्तरं भवितुं शक्नोति तदा राज्यस्य महिलासम्माननिधिं स्थगयितुं कोऽपि प्रश्नः नास्ति।

प्रपत्रं सम्बन्धितविभागाय ददातु, अन्यथा काङ्ग्रेसविधायकाय

मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः उक्तवान् यत् निर्वाचन-आयोगाय अस्य विषये मन्त्री जगतसिंहनेगी इत्यनेन

सूचितम्। मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् योग्याः महिलाः योजनायाः लाभं प्राप्तुं स्वप्रपत्रं सम्बन्धितविभागाय दातुं शक्नुवन्ति। यदि विभागीयाधिकारिणः प्रपत्राणि न गृह्णन्ति तर्हि एतानि प्रपत्राणि सम्बन्धितक्षेत्रस्य काङ्ग्रेसविधायकानां समक्षं प्रस्तूयताम्। सः अवदत् यत् निर्वाचनप्रक्रिया समाप्तमात्रेण सर्वेषां मासानां धनं महिलानां कृते एकत्र मुक्तं भविष्यति।

काङ्ग्रेससर्वकारः सम्पूर्णतया स्थिरम्

मुख्यमंत्री उक्तवान् यत् राज्यस्य जनाः मतहानिः कृत्वा विक्रयणीयविधायकानां कृते पाठं पाठयिष्यन्ति। सः अवदत् यत् भाजपा धनस्य आधारेण सत्तां ग्रहीतुं षड्यंत्रं अकरोत्। यस्मिन् सः असफलः अभवत्। राज्यस्य काङ्ग्रेससर्वकारः सर्वथा स्थिरम् अस्ति। काङ्ग्रेसपक्षः षट् विधानसभा उपनिर्वाचनेषु चतुर्णां लोकसभासभानां सहितं विजयं प्राप्स्यति।

पुरातनवृत्तिविषये विधानं निर्मितं भविष्यति

उपमुख्यमंत्री मुकेश अग्रिहोत्रीः अवदत् यत् हिमाचलसर्वकारेण प्रथममन्त्रिमण्डलसभायां पुरातनवृत्तियोजना पुनर्स्थापिता। अधुना अस्याः योजनायाः प्रशासनिकं अनुमोदनं प्राप्तम् अस्ति। निर्वाचनप्रक्रिया समाप्तेः अनन्तरं विधानसभायां अस्मिन् विषये नियमः करणीयः भविष्यति। विधानस्य प्रवर्तनात् एषा योजना न स्थगिता भविष्यति।

Lok Sabha Election:

मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः, विक्रमादित्यः प्रतिभासिंह च मण्ड्यां करिष्यन्ति निर्वाचनप्रचारः

हिमसंस्कृतवार्ता- शिमला। काङ्ग्रेसदलं मण्डीसंसदीयक्षेत्रे महतीं सभां कृत्वा निर्वाचनप्रचारस्य आरम्भं करिष्यति। तस्मिन् मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः, दलस्य प्रदेशाध्यक्षा प्रतिभासिंह च सहितं अनेके बृहद्देतारः उपस्थिताः भविष्यन्ति। काङ्ग्रेसनेतारः अस्याः सभायाः माध्यमेन कार्यकर्तृषु ऊर्जां पूरयितुं कार्यं करिष्यन्ति।

सर्वकारः करिष्यति १५

मासस्य उपलब्धीनां गणना

काङ्ग्रेसः अस्यां सभायां गत १५ मासेषु राज्यसर्वकारस्य उपलब्धीनां गणनां करिष्यति। आपदि केन्द्रसर्वकारेण कृतस्य प्रमादस्य विषयं कर्तुं अपि प्रयतते। मण्ड्यां सङ्घटनस्य सर्वकारस्य च प्रथमा संयुक्तसभा भविष्यति। निर्वाचने प्रवेशात् पूर्वं काङ्ग्रेसपक्षः खण्डस्तरस्य सभायाः चक्रं आरब्धवान् अस्ति। युवा काङ्ग्रेस कार्याध्यक्ष यदुपतिठाकुरः कुल्लूजनपदात् गोष्ठीनां क्रमं आरब्धवान् अस्ति। सः युवामोर्चा-अधिकारिभिः सह आनी-बझार-आदिखण्डेषु कार्यकर्तृभिः सह सभाम् अकरोत्।

अद्यतः सभायाः क्रमः आरभ्यते

बुधवासरे मण्डी-खण्डेषु सभायाः चक्रं आरभ्यते। प्रत्याशिनः निर्णयानन्तरं काङ्ग्रेसेन कुद्धान् कार्यकर्तृन् प्रत्यययितुं, विद्रोहिणः स्वगृहं प्रति प्रत्यागत्य संस्थायां प्रतिनिधित्वं दातुं आरब्धम् अस्ति। कुल्लूमण्डलस्य पूर्वाध्यक्षः बुद्धिसिंहः, आनीक्षेत्रे विद्रोहं कृत्वा निर्दलीयरूपेण निर्वाचनं कृतवान् परसरामः च स्वदेशं प्रत्यागताः। जोगेन्द्रनगरस्य पूर्वविधायकः सुरेन्द्रपालठाकुराय सङ्घटने महासचिवस्य दायित्वं प्रदत्तम्।

भाजपया १५००

रुप्यकाणि रोधयित्वा

महिलानां अपमानं कृतम्

हिमसंस्कृतवार्ता- शिमला। राजस्व-उद्धानमन्त्री जगतसिंह नेगी तथा विधानसभायां उपमुख्य सचेतक केवलसिंहपठानिया इत्येताभ्यां निगदितम् यत् भाजपया इन्दिरागांधी-प्रियभगिनी- सुखसम्माननिधि इत्यस्मात् १५०० रुप्यकाणि स्थगयित्वा महिलानां अपमानं कृतम्। भाजपा केवलं महिलासौहृदस्य अभिनयं करोति, विपक्षदलम् पूर्णतया महिलाशक्तिविरुद्धम् अस्ति। निर्वाचनेषु मतदानं विहाय भाजपा महिलानां कृते किमपि न करोति। नेगी पठानिया च उक्तवन्तौ यत् यदि भाजपाद्वारा निर्वाचन-आयोगद्वारा महिलाभ्यः १५०० रुप्यकाणि दातुं प्रतिबन्धः न हतः तर्हि जूनमासे सर्वकारः पात्रमहिलानां कृते एकवारं मासत्रयस्य राशिं दास्यति। अधुनैव नादौनविधानसभाक्षेत्रस्य गलोडे मुख्यमन्त्रिणा सुखविन्दरसिंहसुक्खुन दत्तं एतत् वक्तव्यं स्वागतयोग्यम्।

भाजपा यथा इच्छति तथा १५०० रुप्यकाणां विरोधं कर्तुं शक्नोति, एषा राशिः २०२४ तमस्य वर्षस्य एप्रिलमासात् महिलाभ्यः उपलब्धा भविष्यति। योजनायाः प्रथमं मासिकांशं लाहौलस्पीतिमण्डलस्य महिलानां वित्तकोषसंख्यासु प्राप्तम् अस्ति। राज्यस्य अन्यजनपदेषु महिलाः अपि २०२४ तमस्य वर्षस्य एप्रिल-मासस्य प्रथमदिनात् आरभ्य अस्याः योजनायाः लाभं प्राप्तुं अर्हन्ति स्म।

सम्पूर्णे राज्ये योजनायाः कार्यान्वयनार्थं मन्त्रिमण्डलसभायां ८०० कोटिरुप्यकाणां व्ययकम् अपि सर्वकारेण अनुमोदितम्। एप्रिलस्य प्रथमदिनात् योजनायाः कार्यान्वयनार्थं अधिसूचना पूर्वमेव प्रसारिता अस्ति। तदपि भाजपा निर्वाचन-आयोगस्य समीपं गत्वा योजनायाः प्रतिबन्धं कृतवती। विपक्षस्य नेता जयरामठाकुरं स्वीकृत्य नेगी पठानिया च उक्तवन्तौ यत् पूर्वं जयरामठाकुरः प्रतिदिनं वदति स्म यत् काङ्ग्रेससर्वकारः महिलाभ्यः १५०० रुप्यकाणां प्रतिज्ञां न पूरयति, परन्तु यदा सर्वकारः निर्वाचन-आचारसंहितायाः प्रवृत्तितः पूर्वं प्रपत्राणि पूरयितुं आरब्धानि तदा निर्वाचनस्य घोषणामात्रेण जयरामः योजनायाः प्रतिबन्धं कर्तुं निर्वाचनायोगं प्राप्तवान्। यस्माद् भाजपायाः जयरामठाकुरस्य च द्विमुखं चरित्रं स्पष्टीभूतम्। सः अवदत् यत् महिलाशक्तिः निर्वाचने भाजपायाः कृते कठिनं पाठं पाठयितुं सज्जा अस्ति। इन्दिरागांधी-प्रियभगिनी-सुखसम्मान निधियोजना महिलानां जीवने बृहद् परिवर्तनं आनेष्यति। तेषां कृते प्रतिवर्षं १८००० रुप्यकाणि प्रदास्यते, येन महिलाः स्वावलम्बी भवितुं साहाय्यं करिष्यन्ति।

हिमशैलस्य पतनेन

चन्द्रनद्याः प्रवाहः स्थगितः

हिमसंस्कृतवार्ता- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

हिमाचलप्रदेशस्य अटलकन्दरारोहतङ्गस्य उत्तरद्वारस्य समीपे हिमशैलः पतितः अस्ति। हिमशैलस्य पतनेन चन्द्रनद्याः प्रवाहः स्थगितः अस्ति। अस्मिन् काले लाहौल-स्पीति-पुलिसः सिस्सु-क्षेत्रस्य समीपस्थेषु क्षेत्रेषु च आगच्छतः पर्यटकान् ध्वनिविस्तारकयन्त्रस्य (लाउडस्पीकर) माध्यमेन चेतवन्तः यत् ते नदीतीरं न गच्छन्तु इति। पुलिसैः क्षेत्रे भ्रमणम् आरब्धम्, येन कोऽपि पर्यटकः अजविज्ञाय नदीतीरं प्रति न गच्छेत्। उच्चैः वक्तृभिः उक्तं यत् नदी कदापि रौद्ररूपं ग्रहीतुं शक्नोति। अस्याः नद्याः जलस्तरं कदापि सिस्सुं प्रति वर्धयितुं शक्नोति। हिमपातस्य कारणेन हिमस्खलनस्य सम्भावना अस्ति इति कथञ्च। प्रशासनेन जनाः केवलं वातावरणस्य स्थितिं विचार्य स्वगृहात् बहिः आगन्तुं आग्रहं कृतमस्ति। हिमाचलप्रदेशस्य ऋतोः पूर्वानुमानं यथा भारतस्य ऋतुविज्ञानविभागेन (IMD) पूर्वानुमानं कृतम् अस्ति, आगामिषु पक्षेषु वर्षा, वातचक्रं, हिमपातः, व्यत्ययेन शुष्ककालः च भवितुं शक्नोति। राज्यस्य मध्यभागे उच्चतरपर्वतेषु च शीतस्थितिः वर्तते, यत् अद्यतनहिमपातेन अधिकं व्यापकं जातम्। राजधान्याः औसततापमानं १३-१४ डिग्री सेल्सियसपर्यन्तं भवति, यत् वर्षाभिः सह अधिकं न्यूनं भवति। अद्यत्वे चयनितमध्योच्चक्षेत्रेषु, पृथक्कृतनिम्नक्षेत्रेषु च लघुवृष्टिः हिमपातः वा भवितुम् अर्हति। एप्रिलमासस्य १७ दिनाङ्कं विहाय आगामिपञ्चदिनानि यावत् राज्ये आर्द्रं मेघयुक्तं च भवितुं शक्यते।

अष्टम्यां मातुः जयघोषैः प्रतिध्वनिताः प्रदेशस्य शक्तिपीठाः

हिमसंस्कृतवार्ता- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। चैत्रनवरात्रस्य अष्टम्यां मंगलवासरे राज्यस्य शक्तिपीठाः मातुः जयघोषैः प्रतिध्वनिताः आसन्। मंगलवासरे राज्यस्य पञ्चशक्तिपीठेषु चिन्तपूर्णा, ज्वालाजी, नैनादेवी, ब्रजेश्वरीदेवी, चामुण्डादेवीमन्दिरेषु ८४ सहस्र भक्ताः प्रणामं कृतवन्तः। चैत्रनवरात्रस्य सप्तमेदिने राज्यस्य चतुर्षु शक्तिपीठेषु मातृदेव्याः भक्ताः ४२ लक्षं ३० सहस्रं ४१४ रुप्यकाणां राशिः अर्पितवन्तः। चैत्रनवरात्रमेलासु मन्दिरेषु मातृदेव्याः विशेषपूजनं क्रियते। नवरात्रस्य कृते मन्दिराणि विविधवर्णैः सुगन्धितपुष्पैः अलङ्कृतानि सन्ति। एतदतिरिक्तं मातृदेव्याः दर्शनार्थं मन्दिरस्य उद्घाटननिरोधाय अपि पृथक्-पृथक् समयः निर्धारितः अस्ति। ऊनाजनपदस्य उपायुक्तः जतिनलालः अवदताम् यत् नवरात्रमेलायाः अष्टम्यां चिन्तपूर्णांमन्दिरे प्रायशः २० सहस्रं श्रद्धालवः दर्शनं कृतवन्तः। सः अवदत् यत् सप्तमनवरात्रे मन्दिरन्यासेन ८ लक्षं ७० सहस्रं ९११ रुप्यकाणि अर्पणरूपेण प्राप्तानि सन्ति। तस्मिन् एव काले नवरात्र्याः अष्टमीदिने नैनादेवीमन्दिरस्य मातृदेव्याः चरणयोः ३० सहस्रं भक्ताः शिरः प्रणामं कृतवन्तः। नैनादेवीमन्दिरस्य अधिकारी विपिनठाकुरः अवदत् यत् नवरात्रमेलायां सप्तमीदिने मन्दिरन्यासेन १७ लक्षं ३७ हजार ५५२ रुप्यकाणां राशिः प्राप्ता। मंगलवासरे ज्वाला जी मन्दिरे १५ सहस्रं श्रद्धालवः दर्शनं कृतवन्तः। मन्दिराधिकारी मनोहरलालशर्मा इत्यनेन उक्तं यत् नवरात्रस्य सप्तमीदिने मन्दिरन्यासेन १३ लक्षं ५६ सहस्रं ३३९ रुप्यकाणां राशिः प्राप्ता। एतदतिरिक्तं सोमवासरे काङ्गडानगरस्य ब्रजेश्वरीदेवीमन्दिरस्य मातृदेव्याः चरणयोः षट्सहस्रं भक्ताः प्रणामं कृतवन्तः। मन्दिरस्य अधिकारी मोहितरत्नः अवदत् यत् नवरात्रमेलायां सप्तमीदिने मन्दिरन्यासस्य कृते २ लक्षं ६५ सहस्रं ६१२ रुप्यकाणां राशिः प्राप्ता। एतदतिरिक्तं मंगलवासरे चामुण्डादेवीमन्दिरे १३ सहस्रं भक्ताः मातृदेव्याः चरणयोः प्रणामं कृतवन्तः। मन्दिरस्य अधिकारी गिरिराजठाकुरेण मन्दिरन्यासस्य पक्षतः भक्तानां कृते उत्तमव्यवस्था कृता अस्ति। मन्दिरस्य अधिकारी गिरिराजठाकुरः अवदत् यत् यज्ञस्य पूर्णापणं मन्दिरे १७ एप्रिल दिनाङ्के मध्याह्न १२ वादने भविष्यति।

यदा केन्द्रीय अन्वेषणसंस्थाः स्वकार्यं कुर्वन्ति तदा पश्चिमबङ्गप्रदेशस्य तृणमूलकाङ्ग्रेससमर्थित लुण्ठकाः आक्रमणं कुर्वन्ति - भाजपायाः वरिष्ठनेता प्रधानमन्त्री च श्री नरेन्द्रमोदी

पश्चिमबङ्गप्रदेशे तृणमूलकाङ्ग्रेससमर्थिताः गुण्डाः तेषां उपरि आक्रमणं कुर्वन्ति। सः आरोपं कृतवान् यत् पश्चिमबङ्गसर्वकारेण राज्यस्य प्रतिकूला संस्कृतिः आरब्धा अस्ति। श्री मोदी महोदयः गतदिने रायगंज संसदीय क्षेत्रे दलस्य प्रत्याशेः समर्थने जनसभाम् संबोधितवान्।

सः तृणमूलकाङ्ग्रेसनेतृणां ममता बनर्जी इत्यस्याः उपरि आरोपितवान् यत् ममता बनर्जी नागरिकतासंशोधनविधेः विषये मिथ्या प्रचारम् कृतवति आसीत्। सः अवदत् यत् ममता बनर्जी अस्य संशोधनस्य विरुद्धा अस्ति यतोहि यदि एतत् कार्यान्वितं भवति तर्हि बाङ्गलादेशस्य रोहिङ्ग्याः अवैधप्रवेशकाः च तस्याः मतकोषम् न तिष्ठितुं शक्नुवन्ति। मोदीमहोदयः रायगञ्जस्य जनान् भाजपायाः कृते मतदानं कृत्वा विकसितभारतस्य भागः भवितुम् आह्वानं कृतवान्।

(हिमसंस्कृतवार्ता:-प्रवीण कुमारः)

भाजपायाः वरिष्ठनेता प्रधानमन्त्री च श्री नरेन्द्रमोदी महोदयेन उक्तम् यत् यदा केन्द्रीयजाँचसंस्थाः स्वकार्यं कुर्वन्ति तदा

आनलाइन- संस्कृतभाषा- शिक्षण- कक्षाणां अप्रैलमासीय-चक्रारम्भः

हिमसंस्कृतवार्ता:- नूतनविष्णुः रेग्मी (प्रकृतिसाधुः)

उत्तरप्रदेशसंस्कृतसंस्थानम्-लखनऊ-द्वारा 2024 तमवर्षस्य अप्रैलमासस्य 15 दिनाङ्के विंशतिदिवसाय (प्रतिदिनं एकघण्टात्मककालाय) निःशुल्कतया प्रथमद्वितीयस्तरीयसंस्कृतभाषाशिक्षणस्य शुभारम्भः आभासिकरूपेण (समुद्घाटनसमारोहः) बहुत्र संजातः। एतस्मिन् एवं क्रमे राजस्थानराज्यस्य उदयपुरे प्रतापनगरतः अपि उत्तरप्रदेशसंस्कृतस्थानस्य भाषाप्रशिक्षकः नूतनविष्णुः रेग्मी गूगलमीट्माध्यमेन सायं 7pm-8pm प्रथमस्तरीय- संस्कृतभाषा- शिक्षणस्य एवञ्च 8pm- 9pm द्वितीयस्तरीय- संस्कृतभाषाशिक्षणस्य कक्ष्यायाः शुभारम्भमकरोत्। यत्र बहवः पंजीकृतच्छात्राः विभिन्नेभ्यः स्थानेभ्यः पठितुमागताः। तत्र देशविदेशतोऽपि संस्कृतानुरागिणः छात्राः समागतवन्तः। सर्वादौ मंगलमादाय नूतनविष्णुः रेग्मी (संस्कृतभाषाप्रशिक्षकः) संस्कृतकक्ष्यायाः नियमान् अश्रावयत्। केचन प्रशिक्षकः स्वपरिचयं उक्तवन्तः। कक्षागमनस्य कारणमपि ते उक्तवन्तः। ततः सः प्रथमदिनस्य परिचयपाठं वर्णमालाशिक्षणञ्च पीपीटी- माध्यमेन पाठितवान्। कक्ष्ये प्रतिदिनं सायम् ७ वादनतः ९ वादनपर्यन्तं चलिष्यतः। १५ अप्रैल २०२४ तः ७ मई २०२४ पर्यन्तं कक्ष्यायाः अवधिः। प्रातः ९ वादनतः रात्रौ ९ वादनपर्यन्तं बह्व्यः कक्षाः सन्ति। तासु संस्थानस्य बहवः प्रशिक्षकाः पाठयन्ति। कार्यक्रमे संस्थानस्य कार्यकारि-अध्यक्षः जितेन्द्रकुमारः, निदेशकः विनय श्रीवास्तवः, अधिकारिणौ जगदानन्दझा एवं डॉ. दिनेशमिश्रः, प्रशिक्षणप्रमुखः सुधीष्टकुमारमिश्रः, प्रशिक्षणसमन्वयकाः धीरजमैठाणी, राधाशर्मा दिव्यरंजनः कार्यालयसहायकः शान्तनुमिश्रश्च उपस्थिताः आसन्। मध्ये प्रेरणासत्रम् अन्ते परीक्षा चापि भविष्यति। उत्तीर्णवद्भ्यः प्रमाणपत्राणाम् वितरणस्य व्यवस्थापि संस्थानेन कृता अस्ति। उत्तरप्रदेशसंस्कृतसंस्थानेन संचालितकक्ष्याभिः एतावता बहवः उपकृताः। विशेषतः ये विद्यालयादिषु TGT/PGT इत्यनयोः कृते सज्जतां कुर्वन्ति तेऽप्यत्र पठितुमागच्छन्ति। एतया योजनया अग्रेऽपि जनाः उपकृताः भविष्यन्ति एव। शीघ्रमेव तृतीयस्तरस्यापि शुभारम्भः भविष्यति। तस्य पाठ्यक्रमनिर्माणम् अपि जातम् अस्ति। शीघ्रमेव तस्य आरम्भः अपि भविष्यति इति सम्भावना। ये एतां निःशुल्क-कक्षामागन्तुकामाः ते “sanskritsambhashan.com” इति लिंक उद्घाट्य तत्र स्वानुकूलतया मासं (मई) २०२४ अनुकूलसमयं च चित्वा स्वस्य नामांकनं कारयितुं शक्नुवन्ति। ये प्रथमस्तरं पठितवन्तः विशेषतः तेभ्यः अन्येभ्यश्च द्वितीयस्तरस्य प्रशिक्षणमपि संस्थानेन दीयते। परीक्षायाम् ३३% उत्तीर्णवद्भ्यः तथैव ७५% उपस्थितेभ्यः प्रशिक्षुभ्यः प्रमाणपत्राणि अपि दूरवाणीसन्देशमाध्यमेन प्रेषणव्यवस्था अस्ति। गतवर्षतः उत्तरप्रदेशसंस्कृतसंस्थानं “गृहे गृहे संस्कृतम्” इति योजनायाः समारम्भं कृत्वा संस्कृतस्य प्रचारे प्रसारे च विशिष्टं योगदानं कुर्वत् अस्ति। ये द्वितीयस्तराय स्वस्य निःशुल्कं नामांकनं कर्तुमिच्छन्ति तेभ्यः नामांकनलिंकं “https://sanskritsambhashan.com/second_level_reg.php” इत्यस्ति। उद्घाटनसत्रस्य अन्ते नूतनविष्णुः शान्तिमन्त्रेण सत्रस्य समापनमकरोत्।

विपणिः समरूपे एव स्थगितः, सार्वजनिक- क्षेत्रस्य वित्तकोषाणां समभागाः वर्धिताः

इत्येतत् ०.०८ प्रतिशतं अथवा १८.६५ बिन्दुभिः न्यूनतां प्राप्य २२,४३४ इति मूल्ये समाप्तः। समापनसमये निफ्टी इत्यस्य ५० शेयरेषु २० शेयराः हरितचिह्ने, ३० भागाः रक्तचिह्ने च आसन्।

डॉलर बनाम रुप्यकः

मंगलवासरे अन्तरबैङ्क विदेशी विनिमयविपण्यां चतुर्सप्ताहेषु द्वितीयवारं रुप्यकस्य मूल्यं १७ पैसाः न्यूनीकृत्य प्रतिडॉलरं ८३.६१ इति न्यूनतमे स्तरे आगत्य समाप्तम्।

सुवर्ण रजतस्थितिः

(हिमसंस्कृतवार्ताः - दिलीपः (नादौनम्))

बुधवासरे शेयरविपणिः समरूपेण स्थगितः २०२४ तमस्य वर्षस्य अप्रैल मासस्य १६ अभवत्। बम्बई-स्टॉक-एक्सचेंज-सूचकाङ्कः दिनाङ्के प्रातःकाले सुवर्णरजतयोः मूल्येषु कूर्दनं सेन्सेक्सः ०.०४ प्रतिशतं अथवा २७.०९ अंकैः दृष्टम्। अधुना सुवर्णस्य मूल्यं प्रति १० ग्रामं न्यूनमागत्य ७३,८७६ इति मूल्ये ७३००० तः पारे आसीत्, रजतस्य मूल्यं तु ८३००० तः अधिकं ३० शेयरेषु १४ शेयराः हरितचिह्ने, १६ शेयराः अभवत्। राष्ट्रियस्तरस्य १९९ शुद्धतायाः २४ च रक्तचिह्ने च आसन्। तस्मिन् एव काले कैरेट १० ग्रामसुवर्णस्य मूल्यं ७३५१४ रुप्यकाणि आसीत्। राष्ट्रिय-शेयर-विनिमय-सूचकाङ्कः निफ्टी-

चैत्रमासस्य शुक्लपक्षस्य नवमे दिने आचर्यते रामनवमीपर्वः

नवमी तिथि मधुमास पुनीता,
शुक्ल पक्ष अभिजीत नव प्रीता।
मध्य दिवस अति शीत न घामा,
पवन काल लोक विश्रामा।

रामनवम्याः शुभकामनाः

हिन्दुपञ्चाङ्गानुसारं चैत्रमासस्य शुक्लपक्षस्य नवमे दिने रामनवमीपर्वः आचर्यते। शास्त्रानुसारं भगवान् श्रीरामस्य जन्म अस्मिन् दिने अभवत्, अतः अयं दिवसः रामजनमोत्सवः इति रूपेण आचर्यते। श्री रामजन्मपर्वकारणात् एषा तिथिः रामनवमी इति कथ्यते। भगवान् रामः विष्णोः अवतारः स्मृतः। पृथिव्यां राक्षसानां नाशार्थं भगवान् विष्णुः त्रेतायुगे श्रीरामरूपं मानवावतारं गृहीतवान्। भगवान् रामः मर्यादा पुरुषोत्तम इति उच्यते, यतः स्वजीवने अनेकानि कष्टानि सम्मुखीकृत्य अपि सः गरिमापूर्णजीवनस्य उत्तमं उदाहरणं प्रस्तुतवान्। प्रतिकूलपरिस्थितौ अपि आदर्शान् न त्यक्त्वा गौरवेण जीवनं यापयति स्म। अत एव तस्मै श्रेष्ठपुरुषपदं दत्तम्।

अस्मिन् दिने जनाः भगवतः रामस्य पूजनेन, विविधान् कार्यक्रमान् आयोजयित्वा च विशेषतया तस्य जन्मोत्सवम् आचरन्ति। यद्यपि सम्पूर्णे भारते भगवान् रामस्य जन्मदिवसः उत्साहेन आचर्यते तथापि श्रीरामस्य जन्मस्थले अयोध्यायां विशेषतया अयं उत्सवः महता उत्साहेन आचर्यते। रामनवमीसमये अयोध्यायां भव्यपर्वस्य आयोजनं भवति, यस्मिन् दूरदूरतः भक्तानां अतिरिक्तं ऋषयः भिक्षवः अपि आगत्य रामजन्मम् आचरन्ति। रामनवमीदिने हिन्दुकुटुम्बेषु सामान्यतया उपवासः, पूजाः, अन्ये धार्मिकाः संस्काराः आयोज्यन्ते। श्री राम प्रभोः जन्मसमये तस्य जन्मोत्सवस्य आयोजनं भवति तथा च बहुषु गृहेषु विशेष अलङ्काराः क्रियन्ते, गृहं शुद्धं कृत्वा कलशः स्थापितः भवति तथा च श्री राम पूजनम् भवति, जनाः भजनं च गायन्ति आयोजनं भवति अस्मिन् दिने विशेषतया श्रीरामेण सह माता जानकी, लक्ष्मणम् च पूज्यन्ते।

॥ श्रीरामायणकथा ॥

उत्तरकाण्डम्! (अष्टादशः सर्गः)

रावणं प्रति पितामहस्य उक्तिः वरदानं च।

तयोः विप्रयोः गमनात् परं राक्षसेन्द्रः रावणः प्रथमं दशयोजनसहस्रं मरुत्पथम् अगच्छत्। पुनः ततः ऊर्ध्वं द्वितीयम् अनुत्तमं दशयोजनसहस्रं मरुत्पथम् अगच्छत्। ततः तृतीयम् ऊर्ध्वम् अनुत्तमं दशयोजनसहस्रं वायुपथम् अगच्छत् यत्र सिद्धाः चारणाः च नित्यं स्थिताः भवन्ति। ततः दशयोजनसहस्रं चतुर्थमनुत्तमं वायुपथम् अगच्छत् यत्र सविनायकाः भूताः नित्यं निवसन्ति। ततः दशयोजनसहस्रं पञ्चममनुत्तमं मरुत्पथम् अगच्छत्। ततः षष्ठं दशयोजनसहस्रं वायुमार्गम् अगच्छत् यत्र गरुडः नित्यम् आस्ते। ततः सप्तमं दशयोजनसहस्रं वायुमार्गम् अगच्छत् यत्र ऋषयः स्थिताः भवन्ति। ततः परम् अष्टमं दशयोजनसहस्रं वायुमार्गम् अगच्छत् यत्र गङ्गा प्रतिष्ठिता वर्तते। ततः पुनः दशयोजनसहस्रं नवमं वायुमार्गम् अगच्छत् यत्र ग्रहनक्षत्रसंयुक्तः चन्द्रमाः तिष्ठति। तस्मात् चन्द्रमण्डलात् शतसहस्रशः सर्वसत्त्वसुखावहाः रश्मयः निस्सृत्य लोकान् प्रकाशयन्ति स्म। सः चन्द्रमाः दशग्रीवं दृष्ट्वा हि शीताग्रिना सर्वतोभावेन शीघ्रं तं प्रादहत्। शीताग्रिभयपीडिताः तस्य सचिवाः सोढुम् अशक्ताः जयशब्देन रावणम् अब्रुवन् हे राजन् ! वयं शीतेन पीडिताः स्मः, अतः शीघ्रम् इतः निर्गच्छामः। तेषां वचनं श्रुत्वा क्रुद्धः रावणः धनुः उद्यम्य बाणैः तं चन्द्रमसम् अपीडयत्। एवं दृष्ट्वा त्वरान्वितः ब्रह्मदेवः सोमलोकं गत्वा दशग्रीवम् अब्रवीत् हे महाबाहो दशग्रीव! त्वम् इतः शीघ्रं निर्गच्छ, चन्द्रं न पीडय! हे सौम्य! एषः महाद्युतिः चन्द्रः सर्वलोकस्य हिताकाङ्क्षी। हे दशग्रीव! अहं तुभ्यं मन्त्रमेकं प्रदास्यामि। यः एतं मन्त्रं संस्मरेत् सः मृत्युं न अवाप्नुयात्। ब्रह्मदेवेन एवमुक्तः प्राञ्जलिः दशग्रीवः देवम् अब्रवीत् हे देव! यदि भवान् मयि सन्तुष्टः, यदि वा मन्त्रः मह्यं देयः तर्हि एवं मन्त्रः दीयतां यं जप्त्वा निर्भयः अहं सर्वदेवेषु असुरेषु दानवेषु च विचरितुं शक्नुयाम्। हे देवेश! भवतः प्रसादात् अहम् अजेयः स्याम् इत्यत्र न संशयः। दशग्रीवेण एवमुक्तः ब्रह्मदेवः वचनम् अब्रवीत् हे राक्षसाधिप! यदा मृत्युभयं स्यात् तदा हि अयं मन्त्रः जप्तव्यः न तु नित्यम्। अक्षसूत्रं गृहीत्वा मन्त्रमिमं जपेः। हे राक्षसाधिप! इमं मन्त्रं जप्त्वा त्वम् अजेयः भविष्यसि। मन्त्रम् अजप्त्वा तव सिद्धिः न भविष्यति। हे दशग्रीव! अहं मन्त्रं प्रवक्ष्यामि शृणु! एतन्मन्त्रस्य प्रकीर्तनात् समरे त्वं जयं प्राप्स्यसि। एवमुक्त्वा ब्रह्मदेवः तस्मै दशग्रीवाय मन्त्रम् अददात्। ब्रह्मदेवः रावणाय मन्त्रं प्रदाय अब्रवीत् हे दशानन! एतन्मन्त्रं जप्त्वा त्वं शत्रुविनाशनं कुर्याः।

हिमसंस्कृतवार्ता, प्रदीपः

pradipnath997@gmail.com

धारावाहिकं

गीताप्रश्नोत्तरम् - ३७

साधकस्य किं भवति?

अर्जुनः- भगवन्! त्वया कथितं यत् कल्याणकृत् कश्चिदपि साधकः दुर्गतिं न गच्छतीति, तर्हि सः क्व गच्छति?

श्रीकृष्णः- आं शृणु, यस्य साधकस्य अन्तर्मनसि लौकिकसुखस्य अपेक्षा अवशिष्टा स्यात्, तादृशः योगभ्रष्टसाधकः पुण्यप्रदानं स्वर्गादिलोकान् गच्छति। तत्र सः बहूनि वर्षाणि यावत् स्थित्वा, सुखभोगम् आस्वाद्य च पुनः मृत्युलोकं समागत्य, शुचीनां श्रीमतां गृहे जन्म लभते। परन्तु यस्य साधकस्य अन्तःकरणे सांसारिकी सुखवासना न विद्यते, अर्थात् सः सांसारिकसुखाद् विरक्तः स्यात्, परं यदि सः अन्तकाले केनापि विशिष्टेन कारणेन योगभ्रष्टः भवति, तर्हि सः मृत्योरनन्तरं स्वर्गादिलोकान् अगत्वा तत्त्वज्ञयोगिनां कुले जायते। एतादृशं जन्म अस्मिन् जगति दुर्लभतरं कथ्यते।

अर्जुनः- भगवन्! तत्त्वज्ञानिनां कुले जन्मलाभेन किं भवति?

श्रीकृष्णः- हे कुन्तीपुत्र अर्जुन! योगिकुले लब्धजन्मा सः साधकः पूर्वजन्मार्जितं साधनम् अनायासेन हि प्राप्नोति। तस्मात् सः साधनसिद्ध्यर्थं ततोऽपि तत्परतया प्रयतते।

अर्जुनः- योगिनां कुले जन्मना किं स्याद् इति ज्ञातम्। भगवन्! एतदपि कथय यत् यदि शुचीनां श्रीमतां गृहे तेन साधकेन जन्म लभ्यते, तर्हि ततः तस्य किं स्यात्?

श्रीकृष्णः- तादृशे पुण्यकुले लब्धजन्मा, योगभ्रष्टः, भोगपरवशोऽपि, सः पूर्वजन्मकृतेन अभ्यासेन परमात्मनि आकृष्यते।

अर्जुनः- भगवन्! पूर्वाभ्यासस्य सः कीदृशः प्रभावः स्यात्, येन च साधकः सहसा साधने आकृष्यते?

श्रीकृष्णः- अहो, तात! योगस्य जिज्ञासुः अपि यदा वेदोक्तानि सकामकर्मफलानि अतिक्रामति, एवं स्थिते सः योगभ्रष्टः साधकः तु साधने आरूढः एव वर्तते नु, तस्य विषये पुनः किं वा वक्तव्यमत्र, अलन्तेन।

अर्जुनः- तर्हि भगवन्! परमात्मनि आकर्षणेन

श्रीकृष्णः- परमात्मनि आकृष्टवान् साधकः तत्परतया इतोऽपि सम्यक् साधनं करोति, ततः सर्वपापरहितः भवति, तस्य अनेकजन्मनां संशुद्धिर्जायते, अन्ते सः परां गतिम् अर्थात् परमात्मानम् अधिगच्छति।

अर्जुनः- परमात्मानं प्राप्तवतः योगिनः कः महिमा भगवन्?

श्रीकृष्णः- तादृशः पुरुषः- सकामयुक्तः तपस्वी, ज्ञानी, कर्मी इत्यादीनां श्रेष्ठः स्यात् इति मे मतम्। अतः अर्जुन! त्वमपि योगी भव।

अर्जुनः- योगिनामपि कश्चन श्रेष्ठः स्याद् वा भगवन्?

श्रीकृष्णः- यः योगी अन्तःकरणेन मय्येव तल्लीनः भवति, यः प्रेमश्रद्धापूर्वकं मां भजति, तादृशः मद्भक्तः सर्वेषां योगिनाम् अत्युत्तमः इति मन्येऽहम् इति। (गीता- ६/४१-४७)

इति श्रीमद्भगवद्गीतामूलग्रन्थम् आधारीकृत्य सज्जीकृते श्रीकृष्णार्जुनयोः संवादरूपे गीताप्रश्नोत्तरेऽस्मिन् आत्मसंयमयोगो नाम षष्ठोऽध्यायः सम्पूर्णः।

श्रीकृष्णार्पणमस्तु!
नारदोपाध्यायः।

रामनवम्याः शुभकामनाः

जयतु श्रीरामः

हिमसंस्कृतवार्ता: